

ΠΑΝΗΓΥΡΟΛΟΓΙΟΝ

Γράφει ο συγγραφέας-λαογράφος κ. **ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΕΚΑΚΗΣ**
www.lekakis.com

Προγραμματίστε τις εξορμήσεις σας με βάση την παράδοση ...

1 Απριλίου έως 31 Μαΐου

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

Την Λαμπρή στην Κάλυμνο για την Γιορτή της Αγάπης των σφουγγαράδων

Κάθε τέλη Απριλίου-αρχές Μαΐου γινόταν παλαιότερα η **Γιορτή της Αγάπης**, για την αναχώρηση των σφουγγαράδων. Στρώνονταν μεγάλα τραπέζια και ακολουθούσε τρανό γλέντι και χορός. Τώρα αυτό μεταφέρθηκε την **Λαμπρή**, εφέτος πέφτει **4 Απριλίου**, με αναπαράσταση της παραδοσιακής σπογγαλιείας στην κεντρική πλατεία. Από τον Άγιο Σάββα και τον Άγιο Στέφανο, φλέγονται τα βεγγαλικά. Τότε στους παρευρισκομένους προσφέρεται το παραδοσιακό **«μουούρι»**, που είναι αρνί γεμιστό με ρύζι και μυρωδικά, ψημένο σε πήλινα δοχεία και σε παραδοσιακό φούρνο, συνοδεία άφθονου τοπικού κρασιού.

Λαμπρή στο Φοινίκι το χωριό χορεύει «στα ΄Σιάδια»

Όμορφα τα γλέντια στο **Φοινίκι Θεσπρωτίας!** Πόση ομορφιά έχει, Θεέ μου, αυτό το χωριό!.. Στα σπήτια «βαρούν τα βιολιά»... Την πρώτη ημέρα της Λαμπρής, όλο το χωριό μαζεύεται σ' ενός την αυλή και το τρανό το γλέντι κρατά, σχεδόν, έως τ' απόγεμα... Τ' απόγεμα η εκκλησιά γεμίζει κόσμο, για την Δεύτερη Ανάσταση, την λειτουργία της Αγάπης. Στην διάρκειά της όλοι οι συγχωριανοί περνούν ο ένας μετά τον άλλον και λένε το «Χριστός Ανέστη». Χαιρετιούνται, φιλιούνται, φιλιώνουν... Μετά την Αγάπη, ξεκινούσαν και πάλι τα όργανα... Κι όλοι στον απογεματινό χορό της πλατείας! Τότε λένε πως **«το χωριό χορεύει στα ΄Σιάδια»**, να ανέβουν όλοι μαζί στην πλατεία και να στήνουν κι εκεί τον χορό...

Λαμπροδευτέρα στην Θουρία για τον σαϊτοπόλεμο

Ο **Σαϊτοπόλεμος** είναι ένα παλαιό έθιμο που γινόταν κάθε Λαμπροδευτέρα στην **Θουρία**. Το είχε σταματήσει η δικτατορία του 1967. Αλλά το 1982, ξαναξεκίνησε («το κύτταρο θυμείται») έλεγε ο παππούς μου). Πολλά **«μπουλούκια»** και **«καρνέρηδες»**, όπως τους έλεγαν, ελάμβαναν μέρος. Έφθαναν έως την **Δημητσάνα**, έπαιφναν μπαρούτι, κι έκαμαν τις απαραίτητες δοκιμές (από έναν μήνα πριν)! Και την Λαμπροδευτέρα, όταν άρχιζε να μαζεύεται κόσμος στην πλατεία του χωριού, ο σαϊτοπόλεμος ξεκίναγε... Οι καπετάνιοι και τ' ασκέρι τους άρχιζαν να ρίχνουν τις σαίτες κι όλος ο κόσμος χειροκροτούσε!.. Το έθιμο – διαγγελεύς της ανοίξως - αναβίωσε από το 1982 έως και το 1998... και έκτοτε συνεχίζει δειλά...

Λαμπροδευτέρα στ' Αλιβέρι για το τραγούδι της Καμάρας

Το **«Τραγούδι της Καμάρας»** είναι ένα ιδιαίτερο και μακροσκελέστατο τραγούδι, το οποίο τραγουδιέται (από το 1860 περίπου) μόνο κάθε Λαμπροδευτέρα, ημέρα που εδώ την λένε **«Ημέρα της εορτής της Καμάρας»**. Αυτή η ακριβής περιοδικότητα και συνάμα μοναδικότητα του τραγουδιού αυτού, ενισχύει την μαγική του δύναμη. Το τραγούδι αυτό, μιλάει για ένα γεφύρι που κτίζεται στην θάλασσα, και εάν θέλει να ζήσει κανείς, πρέπει να το λέει: Σαράντα μαστορόπουλα / μαρέ εύγαδες / γιε μ' και 'ξήντα μαθητάδες / για να ζείτε λέγετέ το / καμάρα κτίζουν στον γιαλό - μαρέ εύγαδες - γιε μ' σε τούτο το γεφύρι / αια να ζείτε λέγετέ το...

Στον Καβρό για την αγία Αργυρή

Την **30ή Απριλίου** τιμάται και η αγία Αργυρή. Ιδιαίτερος εορτασμός της γίνεται στον **Καβρό Αποκορώνου Κρήτης**, όπου και ο φερώνυμος ναός της. Ανήμερα όρθρος και Θεία Λειτουργία.

Ο άπ Γιώργης στην έξω Θράκη

Εφέτος η γιορτή του Καπαδόκη αγίου πέφτει **23 Απριλίου**. Στην Θράκη, γενικώς, την ημέρα τ' άπ Γιώργη, τρώνε ψιτό αρνί. Δεν κοιμούνται έπειτα από το μεσημεριανό φαγητό, ανήμερα τ' άπ Γιωργιού, γιατί, λέει, έτσι «πουλούσαν τον ύπνο που είχαν αγοράσει το μεσημέρι της Κυριακής της Λαμψής». Οι γυναίκες πάγαιναν και ζυγίζονταν στις ζυγαριές (των μύλων ή των φούρνων), για να δουν εάν πάχυναν ή αδυνάτισαν από τον χειμώνα...

Ο άγιος ήταν ο πολιούχος της Σωζοπόλεως, όπου τον είχαν για πολύ θαυματουργό. Μαστίγωσε, λένε, έναν Τούρκο πασά, καθώς και τ' αλόγατά του, που έσκασαν, γιατί τα μαστίγωνε όλη νύχτα ο άγιος, καθώς στ' άλόγο του... Έτσι ο πασάς πήρε φοβισμένος τους στρατιώτες του και άφησε την πόλη... Στο Κωστή ημερώματα τ' άπ

Γιώργη παίρνουν νερό απ' την βρύση και λεν στα ζώα ότι τους το χαρίζει ο άγιος. Στην Μπελάσιτσα Φιλιππούπολης, υπάρχει ο άπ Γιώργης της Ροδόπης, ο οποίος, κατά την παράδοση, ιδρύθηκε από τον ίδιο τον Αλέξιο Κομνηνό, το 1082! Το 1830 τον ανακαίνισαν οι μογιατζήδες της Φιλιππουπόλεως. Το 1877 τον έκαψαν οι Τούρκοι, κατά τον Ρωσο-τουρκικό πόλεμο. Ξαναϊδρύθηκε, αλλά ξαναδιαλύθηκε, αυτήν την φορά οριστικά, μαζί με την μητρόπολη της Φιλιππουπόλεως και σήμερα δεν λειτουργεί πια...

Για τον εορτασμό της μνήμης του αγίου στην απομείνασα δική μας εφεσπερία Θράκη, σε επόμενο σημείωμα...

ΜΑΪΟΣ

Πρωτομαγιά στην Κέρκυρα για το στόλισμα του κυπαρισσιού

Παλαιότερα (αλλά και έως τις αρχές του 20ου αι.) στην Κέρκυρα επρείτο ένα έθιμο, το στόλισμα του κυπαρισσιού. Το στόλιζαν με λουλούδια, βαμβάκια, πολύχρωμες κορδέλες, μανδήλια, κόκκινα πασχαλιάτικα αυγά, κουκουάρια, κότες κι επιχρυσωμένα φρούτα! Κάθε Πρωτομαγιά αγρότες έφερναν και περιέφεραν στους δρό-

μους της πόλεως τραγουδώντας σε κάθε σπίτι ή μαγαζί ένα μακροσκελές κάλαντο, ένα τραγούδι, που άρχιζε ως εξής:

Κι αν είναι με τον ορισμό να πούμε και τον Μάν / μπρε μπήκ' ο Μάης, μπρε μπήκ' ο Μάης και ο μήνας / ο Μάης με τα τριαντάφυλλα κι ο Απρίλης με τα ρόδα...

Οι δε αθίγγανοι του νησιού, με την σημαία του Ανδεγαυηνού (1267-1386) φεουδάρχη (αργότερα των Καρτάνου και Προσαλένδη) μπροστά-μπροστά, εν μέσω τυμπάνων και αυλών, έρχονταν στην πόλη της Κερκύρας, κι αυτοί με το κυπαρίσσι τους στολισμένο. Σταματούσαν έξωθεν της θύρας του φεουδάρχη και τον επευφημούσαν, τον εγκωμιάζαν με στίχους, τον εκθείαζαν, μήπως και τον κολακέψουν και τους φορολογήσει λιγότερο... Εν συνεχεία αυτός τους επιθεώρουσε, αλλά ελάμβανε πάντα από τον καθένα τον τιμαριωτικό φόρο, που ήταν 17 άσπρα και δύο κότες (για τους εγγάμους) κι ένα χρυσό νόμισμα από τον σηματοφόρο...

Αυτή η διαφανόμενη καταπίεση των αγροτών από τους γαιοκλήμονες κι η αλυγισιά τους οδήγησε σε επαναστατικά κινήματα, από τον ενάκονθο 17ο αι. και μετά... Ο λαός τους είχε πολλά-

κι μέσω των καλάντων προειδοποιήσει στην πόρτα τους γι' αυτό...

Στον Παλιό Βάρνακα για τον άγιο του Βαρνακιώτη

Απ' τον **Παλιό Βάρνακα Αλυζιάς Αιτωλοκαρνανίας**, επέρασε κι εδίδαξε ο πατρο-Κοσμάς ο Αιτωλός. Στο χωριό αυτό γεννήθηκαν πολλοί καπεταναίοι του '21, με κορυφαίο τον **Γεώργιο Νικολού Βαρνακιώτη**. Τ' αγίου Αθανασίου ο ναός επαναλειτούργησε αφού ανακαινίσθηκε την 2α Μαΐου 2001, έπειτα από 35 χρόνια σιωπής. Αυτός ο Άπ Θανάσης, όπως τον λεν οι εντόπιοι, ήταν η εκκλησία που προσκυνούσε ο στρατηγός Γεώργιος Ν. Βαρνακιώτης. Εδώ προσκύνησε και ο βασιλεύς Όθων και η Αμαλία, όταν επισκέφθηκαν το χωριό, στις 28 Μαΐου 1839. (Γι' αυτό και μέσα στην χαράδρα, ανάμεσα στο Μπούμιστο και τα Γαυρούλια, ο δρόμος είναι άσφαλτος). Το εκκλησιάκι πανηγυρίζει στις 2 Μαΐου και από την προηγούμενη τελείται πανηγύρι, με τους κατοίκους να ψήνουν αρνιά και κριάρια στον Πλάτανο του Βαζέντη, πλάι στην Παλαιά Βρύση — παλιά τα γλέντια ήταν τριήμερα, άρχιζαν από την Πρωτομαγιά!...